

NOTA

van:	het secretariaat
aan:	Werkgroep IV - nationale parlementen
Betreft:	Beknopt verslag van de vergadering van 19 september 2002

1. De Werkgroep besprak de mogelijke maatregelen op Europees niveau ter verbetering van de nationale parlementaire controleregelingen. Ook het ontwerp-verslag van de Werkgroep subsidiariteitsbeginsel kwam aan de orde (WD 19 van Werkgroep I, uitgedeeld ter vergadering en toegezonden per elektronische post). Tot besluit hield de Werkgroep een gedachtewisseling over de mogelijke rol en vorm van multilaterale regelingen op Europees niveau voor de betrokkenheid van de nationale parlementen en het Europees Parlement.

Maatregelen op Europees niveau ter verbetering van de nationale parlementaire controleregelingen

2. De heer Michel Barnier, lid van de Europese Commissie, hield een inleiding over de uitvoering van het aan het Verdrag van Amsterdam gehechte protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie (zie ook WD 12 van 12 juli 2002). De volgende vier vragen kwamen in het bijzonder aan de orde:
 - i) Wat is het doel van het protocol?
 - ii) Vertraagt de uitvoering van het protocol het besluitvormingsproces?
 - iii) Staan de bepalingen van het protocol er borg voor dat de nationale parlementen de informatie krijgen die zij nodig hebben?
 - iv) Moet het protocol worden gewijzigd?

3. Benadrukt werd dat de bepalingen van het protocol parlementaire controle wel vergemakkelijken, maar dat de manier waarop de controle wordt georganiseerd (en de doelmatigheid ervan) afhankelijk zijn van de grondwettelijk geregelde betrekkingen tussen parlement en regering. Ook werd erop gewezen dat de regelingen en de reikwijdte van de controle (uitbreiding ervan tot de tweede en de derde pijler) per land verschillen. De periode van zes weken die dient te verstrijken tussen een wetgevingsvoorstel en de datum waarop het met het oog op een besluit op de agenda van de Raad wordt geplaatst, veroorzaakt geen vertraging in het besluitvormingsproces, dat meestal in maanden (of zelfs in jaren) in plaats van in weken wordt gemeten (slechts een beperkt aantal besluiten valt buiten de medebeslissingsprocedure en vergt dus slechts een besluit van de Raad). Spoedeisende maatregelen kunnen weliswaar in een korter tijdsbestek worden behandeld, maar dit soort maatregelen komt niet zo vaak voor (een voorbeeld is de oprichting van een rampenfonds na de recente overstromingen, die in vier weken tijds rond was). Transparantie van de werkzaamheden van de Raad en eventueel deelneming van nationale parlementsleden aan de delegaties van de lidstaten zouden tot beter inzicht in de gang van zaken kunnen leiden en de vrees van sommige nationale parlementen voor "voorlopige akkoorden" die nog vóór de afronding van de nationale parlementaire controle tijdens de beraadslagingen in de Raad worden bereikt, kunnen temperen.
4. Wat de toezending van informatie aan de nationale parlementen betreft - een taak die momenteel in handen is van de regeringen - zou de Commissie kunnen instemmen met rechtstreekse toezending aan de nationale parlementen, mits de regeringen daar geen bezwaar tegen hebben. Het protocol heeft verder betrekking op de toezending van discussie-documenten. Met betrekking tot dit type documenten voorziet de Commissie thans reeds in een ruime raadpleging via het internet, en zij zou kunnen overwegen ook deze documenten rechtstreeks aan de nationale parlementen toe te zenden. Tot op heden hebben nog maar weinig parlementen de mogelijkheid aangegrepen om te reageren op open raadplegingen, terwijl dit volgens sommigen een manier zou kunnen zijn om in een zeer vroeg stadium invloed uit te oefenen. Voorstellen die in eerdere vergaderingen zijn gedaan om de nationale parlementen te raadplegen tijdens de fase van de strategische planning van de EU, moeten nader bestudeerd worden. Hoewel de uitvoering van het protocol redelijk goed lijkt te verlopen, is de Commissie bereid om eventuele voorgestelde wijzigingen van het protocol van Amsterdam te bespreken, al wijst zij er wel op dat het protocol alleen kan bijdragen tot betere voorwaarden voor controle op nationaal niveau. Ook door de informele betrekkingen te intensiveren en hoorzittingen te houden (waaraan ook de Commissie zou kunnen deelnemen) kan vooruitgang worden geboekt en kunnen de nationale parlementen zich vertrouwd maken met Europese aangelegenheden.

5. In de discussie die volgde op de inleiding, werd met nadruk opgemerkt dat het niet juist zou zijn de regeringen en nationale parlementen voor te schrijven hoe zij hun onderlinge verhoudingen moeten regelen, maar dat er wel bepaalde fundamentele kadervoorwaarden op Europees niveau zouden kunnen worden gecreëerd en er bij wijze van voorbeeld wellicht een bepaald minimum aan parlementaire controle zou kunnen worden genoemd. Sommige leden van de Werkgroep wezen erop dat de nationale parlementen wel de bevoegdheid hebben om het optreden en de standpunten van hun respectieve regeringen in Europese aangelegenheden te controleren, maar dat zij deze mogelijkheid niet altijd ten volle benutten. Opgemerkt werd dat het voor de nationale parlementen van cruciaal belang is een zekere deskundigheid ten aanzien van Europese aangelegenheden op te bouwen.
6. Sommige leden stelden voor, de nationale parlementsleden niet rechtstreeks te betrekken bij het werk van de Raad, zoals een van de leden eerder had geopperd, maar na te gaan hoe de contacten tussen de nationale parlementsleden en de leden van het Europees Parlement kunnen worden geïntensiveerd, bijvoorbeeld door EP-leden meer mogelijkheden te bieden om vergaderingen van de nationale parlementen (of regionale parlementen) bij te wonen. Er zou ook een betere afstemming moeten komen van de vergaderroosters van de nationale parlementen en het Europees Parlement, bijvoorbeeld door de "witte weken" van het Europees Parlement, waarin de leden zich naar hun kiesdistricten begeven en zittingen van hun nationale parlement bijwonen, beter te synchroniseren. Een andere mogelijkheid zou zijn om "Europese weken" te organiseren die tegelijkertijd in alle hoofdsteden plaatsvinden. Een dergelijk evenement zou volgens sommigen goed passen bij het voorstel om leden van de Commissie te laten deelnemen aan hoorzittingen in of met de nationale parlementen.
7. Volgens verscheidene leden is het een interessante optie om de nationale parlementen te raadplegen over het jaarlijkse wetgevingsprogramma van de Commissie of over de strategische programmering van de EU.
8. De Werkgroep toonde zich ingenomen met het voorstel van een van haar leden om de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie verdragsrechtelijk vast te leggen (wellicht in de preambule) en de lidstaten te verplichten een verklaring af te leggen, dat er voorafgaand aan zittingen waarin de Raad optreedt in zijn hoedanigheid van wetgever, passende nationale parlementaire controle heeft plaatsgevonden overeenkomstig de nationale grondwettelijke voorschriften. Een protocol van het nieuwe Verdrag zou de bijzonderheden inzake de toezending van documenten en overige informatie moeten bepalen. Verscheidene leden stelden voor, het aan het Verdrag van Amsterdam gehechte protocol betreffende de rol van de nationale parlementen zodanig te wijzigen, dat de Commissie documenten rechtstreeks aan de nationale parlementen toezendt (in aanvulling op de toezending door de regeringen). Ook zou volgens sommigen in het protocol vastgelegd moeten worden dat de Raad met zijn beraadslagingen over een Commissievoorstel dient te wachten tot vier weken na toezending ervan aan de nationale parlementen. Anderen vonden dit echter een te grote beperking en oordeelden dat er in die periode wel ruimte moet worden gelaten voor toelichting op het Commissievoorstel en een eerste gedachtewisseling.

Bespreking van het ontwerp-verslag van Werkgroep I - subsidiariteitsbeginsel

9. De Werkgroep besprak het ontwerp-verslag (WD 19) van Werkgroep I - subsidiariteitsbeginsel. De leden waren over het algemeen ingenomen met het verslag, waarin duidelijk de opvattingen van Werkgroep IV inzake de rol van de nationale parlementen bij de controle op het subsidiariteitsbeginsel tot uiting komen. Het vroegtijdig-waarschuwingssysteem werd een vernieuwing genoemd en verscheidene leden spraken er hun tevredenheid over uit dat het systeem eenvoudig is, geen nieuw orgaan in het leven roept en het besluitvormingsproces niet vertraagt. Wel hadden sommigen liever gezien dat het verslag ook een uitdrukkelijke erkenning behelst van de nauwe relatie tussen het subsidiariteits- en het proportionaliteitsbeginsel. Ook werd het belangrijk gevonden dat de nationale parlementen gedurende het gehele wetgevingsproces hun controlefunctie ten opzichte van de regeringen blijven uitoefenen, aangezien teksten in de loop van dit proces dikwijls gewijzigd worden.
10. Sommige delegaties wilden het voorgestelde systeem graag nog sterker zien en stelden voor duidelijk te maken dat een wetgevingsbesluit ingeval van een beroep bij het Hof van Justitie niet in werking kan treden voordat het Hof een uitspraak doet. Ook werd geopperd dat er een - korte - termijn moet komen voor een uitspraak van het Hof, bijvoorbeeld een maand. Volgens sommigen moet het recht om een zaak voor het Hof te brengen niet langer gekoppeld worden aan het vereiste dat daaraan voorafgaand, in een eerdere fase, een met redenen omkleed advies is uitgebracht. De nationale parlementen zouden volgens sommigen ook geraadpleegd moeten worden over het jaarlijkse wetgevingsprogramma van de Commissie, en op dit punt is wellicht een rol weggelegd voor de COSAC. Hierover liepen de meningen echter uiteen, aangezien sommigen de representativiteit van de COSAC in twijfel trokken, hoewel zij wel wezen op een mogelijke rol voor de COSAC bij de informatie-uitwisseling tussen de parlementen.

Mogelijke rol en vorm van multilaterale regelingen op Europees niveau voor de betrokkenheid van de nationale parlementen en het Europees Parlement

11. De Werkgroep hield een bespreking over de vraag, op welke momenten of voor welke aangelegenheden het voor de nationale parlementen zinvol zou zijn bijeen te komen, onderling en met het Europees Parlement, en welke vorm dergelijke regelingen zouden kunnen krijgen.

12. Verscheidene leden wezen op de vernieuwingen van de vorige en de huidige Conventie en merkten op hoe zinvol het is zowel de nationale parlementen als het Europees Parlement daarbij te betrekken. Het bijeenroepen van een Conventie als methode zou formeel vastgelegd kunnen worden in de institutionele constructie van de EU.
13. Van verschillende kanten werd voorgesteld, de nationale parlementen een grotere rol te geven bij de samenstelling van de politieke agenda van de EU, en wel door hen (wellicht samen met het EP) het meerjarenprogramma van de Raad toe te zenden, alsmede hen wellicht in een congres over dit programma bijeen te laten komen. Ook werd geopperd dat een dergelijk forum, dat bijvoorbeeld congres zou kunnen worden genoemd, een verslag over de stand van zaken in de Unie zou kunnen ontvangen en daarover zou kunnen beraadslagen. Volgens anderen zou een dergelijk forum ook een rol kunnen spelen bij belangrijke benoemingen en daardoor bijvoorbeeld de benoeming van de voorzitter van de Commissie (of van de EU, in een nieuw systeem) kunnen legitimeren. Wel werd benadrukt dat een dergelijk congres geen wetgevende bevoegdheden zou mogen krijgen. Ook zou een dergelijk forum hooguit één keer per jaar bijeen mogen komen.
14. Sommige leden onderstreepten de noodzaak van interparlementaire raadplegingsmechanismen en de belangrijke bijdrage die zoiets zou kunnen leveren om Europese aangelegenheden beter onder de aandacht te brengen van de nationale parlementen. In dit verband werd gewezen op de huidige en de potentiële rol van de COSAC. Volgens sommigen moet de COSAC louter een raadplegingsmechanisme blijven, maar kan deze conferentie wel steeds meer gebruikt worden voor raadplegingen op sectorniveau en een forum bieden aan vertegenwoordigers van sectoriële commissies. In dit verband werd het belang van contacten met de EP-commissies onderstreept. Ook werd voorgesteld de COSAC een rol te geven bij de raadpleging over het jaarlijkse wetgevingsprogramma van de Commissie. Indien de COSAC van het toneel zou verdwijnen, zouden haar raadplegingstaken door een ander orgaan moeten worden overgenomen. Sommige stelden voor, de COSAC te versterken met een klein permanent secretariaat, maar anderen waarschuwden voor de oprichting van nieuwe organen.
15. Er gingen voorts stemmen op om op ad hoc basis een nieuw soort interparlementaire conferentie bijeen te roepen voor problematische beleidsaangelegenheden, zoals de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid of van het eigen-middelenstelsel. Dit zou deskundigen uit de nationale parlementen bijeen kunnen brengen die over de aangelegenheid in kwestie zouden kunnen discussiëren, de moeilijkheden in kaart zouden kunnen brengen en daardoor de weg zouden kunnen banen voor mogelijke oplossingen. Een dergelijke conferentie zou echter zelf geen wetgevende taak moeten krijgen (en evenmin het recht om resoluties aan te nemen).

Volgende vergadering

16. De volgende vergadering vindt plaats op donderdag 26 september, van 10.30 tot 13.00 uur. De discussie over de multilaterale/interdisciplinaire regelingen om de nationale parlementen meer bij Europese aangelegenheden te betrekken en over hun specifieke taken wordt dan voortgezet. De voorzitter verzocht om schriftelijke bijdragen.
 17. De daarop volgende vergaderingen vinden plaats op 10 oktober (14.30-18.00 uur) en op 22 oktober (14.30-18.00 uur). De vergadering van 17 oktober gaat niet door, aangezien de COSAC op die dag een vergadering belegt.
-